

Megjelenik:

minden szombaton

Szerkesztői iroda és kiadóhivatal hova a lap anyagi (u. m. előfizetési pénzek, hirdetések, stb.) és szellemi részét illető küldemények címzendők:

Ács utca: Paukovich János házában.

Nyilttér sora . . . 15 kr
Egyes szám ára . . . 10 kr.

BÁCSKA.

VEGYESTARTALMU HETIKÖZLÖNY.

Előfizetési feltételek:

vidékre postán, v. helyben házhoz hordással:
Egész évre . . . 5 frt — kr.
Fél évre . . . 2 „ 50 „
Negyed évre . . . 1 „ 30 „
A kiadóhivatalból elvitetve:
Egész évre . . . 4 frt
Fél évre . . . 2 frt

Hirdetési díjak:

Egy 6 hasábos garmondsor egyszeri beiktatásnál 6 kr.
Kétszeri . . . . . 5 kr.
Többszörinél nagy engedményben részesülnek.
Bélyegdíj minden beiktatástól . . . . . 30 kr.

Hivatalos hirdetéseknel 100 szó 1 frt és bélyegdíj 30 kr.
200-ig 2 frt s így tovább.

Előfizethetni: Szabadkán, Schaffer Simon és Oblath Leo könyvkereskedésében, Reizner Zs. fűszerkereskedésében, Dobay János könyvnyomdájában és a kiadóhivatalban. — Zentán és Zomborban Oblath Leo könyvkereskedésében.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA”

vegyes tartalmu hetiközlöny
1873-ik évi III-ik évfolyamára.

Lapunk a jelen évvel harmadik évfolyamába lépett. Ha többet nem is hozhatnánk föl lapunk támogatására, e tény már magában véve is elég bizonyítéka annak, hogy nem küzdöttünk hiában, hogy lapunkra szükség volt, s bizonyítéka annak, hogy van e megyének s van szab. kir. Szabadka városának magyar olvasó közönsége, minek pedig ép ellenkezőjét mutatta eddig azon körülmény, hogy lapunk keletkezéséig egymásra buktak el a bácsmezei magyar lapok. A „Bácska” alapítói azonban mindez nemcsak nem riasztotta el, sőt épen ez intette tevékenységre és kitartásra.

E tevékenység, e kitartás meg is termette gyümölcsét, azt, hogy újból a közönség elé léphettünk. — A „Bácska”, szem előtt tartva, — a mennyiben csak lehet — megyénk s városunk érdekeit, mindig azon lesz ezentul is, hogy ezeknek, de egyuttal az egyetemes miveltségnek is közlönye legyen.

E cél mellett, s nem terjeszkedve ki bővebb fejtegetésekre, azon egyszerű igérettel fordulunk t. olvasóinkhoz s egyszermind az egész mivelte közönséghez, miszerint minden erőnkkel azon leszünk, hogy az eddigi hiányokat pótoljuk, a hibákat kijavítsuk; s hogy mindazon igényeknek, melyeket a tisztelt közönség bármely vidéki heti lap iránt táplál, teljesen megfelelhessünk.

Szabadka 1873. jan. 1.

A szerkesztőség.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 5 frt — kr.
Fél évre . . . . . 2 „ 50 kr.
Negyed évre . . . . . 1 „ 30 kr.

Az előfizetési pénzek beküldésére ajánljuk a postai utalványt.

Szabadka, 1873. január 10-én.

Közzoktatási kormányunknak működéséből ismét egy újabb, s elvontan tekintve a dolgot, vigasztaló tény említhetünk fel t. i. azt, hogy a népoktatásról szóló 1868-iki 38-ik törvénycikket nem engedti továbbra is írott malasztanak maradni, hanem annak végrehajtása iránt szigorúan kíván intézkedni.

A mily hangosok voltak e tekintetben a panaszok az országnak igen sok vidékén, s a mily soká késett a kételyből megváltó miniszteri intézkedés, ép oly hangosnak kell lenni országsgaztérte az örömmel: hogy már nem-

csak névleg, hanem a valóságban is lesz népoktatásunk.

Ez örömet némileg zavarhatja ugyan azon tudat, hogy minderre a második magyar felelős miniszterium működésének csak 6-dik évében nyerünk biztos reményt, — de hisz a végrehajtandó törvény maga is csak 5-ik év óta van kihirdetve s eddigi teljesebb érvényesülésének utjában ezer meg ezer volt az akadály. — Csak hogy végre mind a törvény, mind pedig az azt végrehajtó rendszabály meg van; vajha azon közegek is valóban existálnának, a melyekre a foganatosításhoz multhatatlanul szükség van!

De lássuk a rendeletet magát:

A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter 1872. évi dec. 10-én 32,488. a kelt s valamennyi törvényhatóságokhoz intézett reedelete.

Az 1868. évi XXXVIII. t. cz. keletkezése ideje óta a vezetésem alatt álló vallás- és közoktatásügyi miniszterium egész erővel oda törekedett, hogy a népoktatás ügye kifejlődését akadályozó minden nehézséget legyőzzön, egyszermind e törvény életbeléptetésére minden törvényes eszközt felhasználjon.

A hivatolt törvényre támaszkodó e törekvéseknek jöhet már is vannak látható sikerei, mind azáltal ez ügy fejlődésének most is csak a kezdetén van, és kifejlődése utjában még most is számos akadályok állanak, melyeken, úgy látszik, csak a törvény erejének szigorú alkalmazásával lehet áttörni.

E törvény támogatásához még más törvények segítségével is kívánt az országgyűlés járulni; így rendelte el az 1871. évi XVIII. (községi) törvény 22. §-a f) betűje alatt hogy a község köteles gondoskodni iskoláiról és más rokon intézeteiről; hasonlóul az 1872. évi VIII. (ipar) törvény 4., 42. c.) 44. 70. és 87. a) §-aiban az iparos növendékek oktatása szabályozásával jó a közoktatási törvény segítségére, mely intézkedések mind arra mutatnak, hogy a törvényhozás nem csak az ügy fontosságától van áthatva, hanem a törvény hatásának és sikerének biztosítását erősen akarja.

A népoktatás ügyének kifejtésére, a törvény szellemi és erkölcsi intenciói valóítására rendelt közegek, milyenek a felekezeti iskolákra nézve: a hitközségek helyi és főhatóságai, a községi iskolákra nézve: az iskolai szék, a megyei iskola tanácsok, a kerületi tanfelügyelő, — a törvény fenn is említett rendeleteinek legtöbb esetében csak úgy szerezhetnek érvényt, ha ama közegek rendeletei végrehajtása, elmulasztatása vagy megtagadása esetén a köztörvényhatóságok hivatalos támogatását igénybe veszik.

A népoktatás rendezésével s ez ügy fejlesztésével megbízott, fennebb is említett törvényes közegek, a népoktatási törvény fennállása óta már eddig is többször fordultak a szükséges támogatásért a köztörvényhatóságokhoz, de sajnosan kelle tapasztalni, hogy e megkeresésre köteleességét nem minden törvényhatóság teljesítette, vagy legalább nem teljesítette kellő gyorsasággal, pontossággal és a törvény szigorúval.

Most azonban, midőn a köztörvényhatóságok az 1870. évi XLII. t. cz. szerint egészen újból rendezve vannak; midőn az 1871. XVIII. t. cz. szerint a községekben új élet kelt: helyén idején látom a tekintetes törvényhatóság figyelmét és buzgalmánát egész erejét felhívni, arra, hogy az 1868. XXXVIII.

népoktatási törvény, valamint az 1872. VIII. ipartörvény e célra rendelt szakaszainak végrehajtását munkálkodása s hatósága körébe vegye fel, s végrehajtó közegeit ne csak oda utasítsa, hogy a népnevelési törvény életbeléptetésére és az ügy kifejtésére rendelt törvényes közegek felhívására azonnal segédkezet nyújtsanak, hanem rendelje el egyszermind azt is, hogy a községek látogatása alkalmával az iskolák és a gyermekek iskoláztatása állapotára gondjait mellőzhetlenül kiterjesse, a község előjáróságait a népoktatási törvény reájok eső része végrehajtására szigorúan kötelezze, a mulasztásokért mind a községi előjáróságot, mind általa a gyermekek iskoláztatását elhanyagló szülőköt elengedhetlenül megbüntettesse; sőt ott ahol még iskolai épület s tanító nem volna, vagy a hol ezek a kívánt célnak nem felelőnek meg, oda hasson, hogy a község, avagy a felekezet, a törvény által reá mért e köteleességnek minél előbb tegyen eleget.

Az így kiadott rendeletei végrehajtásáról minden évnegyedes gyűlése alkalmával illető közegeitől kérjen számat és e jelentések alapján keletkezett végzéseit az 1868. XXVIII. t. cz. 130. §. 4 száma alatti és 132. § a rendelete értelmében hozzám teendő jelentéseiben ezeket is foglalja be.

Meg vagyok győződve, hogy a tekintetes hatóság ugyanazon indokoktól lelkesül a népnevelés végrehajtása körül reá váró köteleesség teljesítésében, a melyek indították a törvényhozó testületet ez üdvös törvény életbeléptetésére s rendetei kifejtésére által a nép boldogítására; e meggyőződésnél fogva hiszem és reményem, hogy e rendeletnek nem a törvény teljesítésére hivatott köteleességéből, hanem saját meggyőződésének benső ösztönéből szerzend fogamatot.

Ezen rendeletimmél fogva feliívom a tekintetes hatóságot, hogy a népoktatási törvény 130. §-a 4. pontja értelmében munkálkodása eredményét a megyei iskolai tanács munkálkodásával együtt évnegyedenként, évi jelentését pedig ugyanazon törvény 132. § rendelete szerint évenként hozzám terjessze fel.

Böngészet az ókor mezején.

Radies Györgytől.

II. Bor és sörivásról.
(Folytatás.)

A régi athenei költők és látokok Musaios és ennek fia Eumolpos azt tanították, hogy az alvilágban egy fölséges dözsölési nap van, hol mit Plató mondja „az örökös részegség az erény jutalma”. Különösen a különböző Dionys ünnepeken az ivás köteleesség volt és a részegség mint istenek iránt mutatott tisztelet, nem számított be. Spartában, hol évenként egyszer megrészegített heloták vezettek elő ijesztő példálul az ifjaknak nem szolgált vallási alap a mértékletlenségre s azért mondja a spartai Megillos platoi pár beszédében a törvényekről: „Nem láthatni nálunk sem a falu sem a városban, melyek a spartai hatalom alatt állanak ivótársaságot, melylyel szorosan egybefügg a bujaság fölkelése. Mindenki, ki egy részeg suhanceal találkozott, keményen megbüntette, bárha a Dionys ünnepeket is hozzá okul, miként én egyszer látam nálatok. Tarentben, a mi gyarmatosainknál a Dionysünnepen az egész várost részegnek találtam. Nálunk ilyes valami nem fordul elő.”

Plató nézete egy másik helyen így hangzik „részegség inni illik a boristennek szentelt ünnepeken.” Az egyiptusi király IX. Ptolemeus maga adta magának a „Dionys” nevet s

oly szanved lyltel vitte a bor isten tiszteletét, hogy alattvalóinak bizonyos időben szigorúan megtiltotta a józanságot és Demotrios bölcsész miután ily ünnepen vizet ivott, bizonyára megöletik, ha a parancsa valamennyi előtt bört nem iszik, női ruhába öltözik és cimbalmat verve hozzá nem táncol — írja Lukian. Hogy az ünnepen kívül is volt korhelység s a mértékletlen borélvezett zavarokra adott alkalmat — bizonyos. Ezt olvashatni Demosthenesnek Comon elleni beszédében: Hogy ninesenek biztoságban Athen utcáin. — Hogy mennyit ittak s mikép ittak megtudjuk ha egy pillantást vetünk Plato és Xenophon által leirt vendégségekre, ezekből látjuk hogy maga Sokrates sem képzett kivételt a bor élvezet mérséklése által a görög tyustól. Platónál bevallották, Pausanias és Aristophanes mindjárt a lakoma elején, hogy előtte való nap majd nem az „elázottak” közé tartoztak s azért nem hajlandók azt most ismételni. Sokrates azonban ember a talpán ivásnál. Alkibiades bár félrészegnek látszott, szintén részt vett a mulatságban — s miután hozzá illő más edény nem volt, két quartnál nagyobb hűsítő edényből iszik, s bebizonyítja azt, mielőt ő magasztalta Sokrates, hogy annyit iszik, menyit kívánnak tőle, annékiül hogy részeg legyen. Később, szól egy hírnök erről, vig kedvi legény csoport jött be a nyitva maradt ajtón s csak akkor kezdődött az ivás. Ó maga elaludt, hanem reggel fölébredvén mondja tovább „láték sokat aludni, sokat eltávozni; Agathon, Aristophanes és Sokrates ellenben ébren voltak s sorjában ittak egy nagy ivó edényből. Sokrates mulattatá társait avval hogy állította miszerint egy jó szomorú játék író jeleskedhetik vigjátékban is, és midőn végre mindkét társának szeméi lecsakódtak, — elaludtak; ő felkelt, Lyceumba ment, megmosakodott s csak este ment nyugalonra. A xenophoni Sokrates ellenben mondja: Én mondom, hogy igyunk, ha álmosít is a bor, emeli a lelket, miként a nadragulya az ember gondjait eloszlatja. a a vigságot feléleszti mint olaj a lángot.” A növénnyek példájából mutatja hogy az együttlétnél hasznosabb, gyaran és kis serlegekkel üríteni mint egyszer s tulságosan élvezni a bort. Ha ilyen volt az öreg nemzedék, hogy annyira ment a borivásban, elgondolhatni az ifjuság milyen volt, mely iránt kimondhatlan elnézők voltak míg nem magára vette a házasság jármát Ha meg is történt, hogy némely szigorú atya, mint Plato felemlíti — dorbézőlő fiát társaival együtt házából kikergette, még is ha olvassuk Demosthenes munkáit, láthatjuk hogy mennyi kiesapongást követtek el épen fiatal részeg emberek. A görög anthologia sirlíreliratai között olyan sem hiányzik mely épen a részegséget tünteti fel a halál okául:

Téged okozalak e Bromios? vagy Chronion épen

Te okozád azt! hogy lábai döljenek el!
Hisz csak imént mene el lakomáról jó Polixenos
S a sikos talajon sirba bukkott a szegény!
Messze a Szmyrnától! örizedjete az éjtől,
Sík uttól s inkább részegedésig igyunk!

Athäneus a híres borivók egy jegyzékét hagyta hátra, mely a vizivók sorát messze fölül mulja. Azok között egy athenei Diotimos nevű „tölesérnek” neveztetett, mert ilyen eszéközzel nyelte a bort, a mennyit betölthettek; egy rhodusinak pedig becses neve „hordó” volt! A fejedelmek körül a syrakuzi, egyiptomi és syriai királyok tüntették ki magukat a borivásban. Mindezeket messze túl haladja Nagy Sándor. ki atyjától Fülóptól örökölte a bor becsülését. Egykor Ptoleással ivott s közzel 1 quartnyit, akkor lerészegedett s a serleget kivették kezéből. Másszor Thessaliában ivott

husz vendég társaságában s mindenikkel illendő udvariassággal beszélt. Chares történetíró Mityleneből, beszéli, hogy Juliában versenyborivás rendeztetett, melyen az első jutalom volt (1500 rtr), a második fél talent s a harmadik 10 mina (250 rtr.). Az itt ivók közül 35 azonnal meghalt, hat később valamivel. Promachos, ki győztes volt, még azután négy napig élt; megívott pedig 11 1/2 quartiót a legerősebb borból. Dionys szintén rendezett versenyborivást, melyen Xenophanes bölcsész nyerte el az arany koszorút. A skytha Anacharsis-nak igaza lehetett midőn egy versenyívásnál, vendég levén a korinthis Periandernél, a jutalmat kívánta, mert ő részegedett le leghamarabb a vendégek közül. Állítását, illetőleg kívánatát avval indokolta, miként ő gondolta, hogy úgy van az a borivásnál is mint a versenyfutásnál, holott is az nyeri el a jutalmat, ki leghamarabb éri el a jutalmat t. i. a ki leghamarabb éri el a célt. Ha figyelemmel kísérjük mit Athenaus mond tovább, hogy a nagy lyrai szabadságdalló Alkaos és a felülmulhatlan Aristophanes lelkesedést s élelet borból merítették, beláthatjuk, hogy már a régi időkben sokat szenvedett az irodalom ily pletykák által.

A szépművészet maradt ment a nagy szomjútól, s méltán megérdemli szemrehányásunkat. A marseilli és mitei nők csak is vízre voltak utalva: a lakodalmiánál pedig a nők, vagy semmi vagy igen kevés vizezett bort ittak.

A guny s epigrammírók azonban irva hagyták, hogy Athenben nem egy nő hódolt Dionysnak s Antiphanes mondja hogy csak Skythiában tanácsos megmésülni, mert ott szőlő nem terem.

Ezen író egy nőt beszéltett iratában — „Mellettem egy kocsáros lakik, csak ő tudja mint kell nekem a bort elegyíteni ha hozzá megyek: (eccc a nők kocsimába jártak — soha nagyobb emancipatio nem kell ennél) sem igen gyengén sem nagyon erősen. Mirtas művésznőről egy epigramm, mely magyarul így hangzik, ezeket mondja:

Mirtas, ki az előtt Bachusnak szent helyein, bort Oly szaporán ittál, mely soh' se volt vizezett, Nem nyomorult emlék fed: egy nagy jókora hordó, Ez pedig a vigság szép jele, isteni sir! (Folytatás következik.)

Egy szabadkai nőnevelde a bécsi világiállításon.

A jelen évben leendő bécsi világiállításon és annak fontosságáról Magyarországra nézve a „Bácska“ m. évi több száma emlékezett meg. Nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni, és így újból nem is fejtegetjük azon themát, mily fon-

tos és életbevágó ipárunkra közvetlenül, és kereskedelmünkre közvetve egrésről, és másrésről mi lesz illetőleg lehetne az általában reánk nézve, midőn a távol külföldiek fognak fölöttünk is, most az egyszerű talán, részlehatatlan itéletet mondani: a kik nem sokat hallottak felőlünk, és ha hallottak is, azt többnyire oly emberektől hallották, a kiknek talán okuk volt, vagy hitték, hogy okuk van bennünket nem a legkedvezőbb színben tüntetni fel a művelt külföld előtt.

Itt az időpont melytől sokat várunk mind iparunk emelkedése, mind egyes árucikkeinknek a világkereskedelemben őket megillető hely elfoglalására nézve.

A világiállításon — e nagy vásár, hol az eladók a távolról jövő vevők elé tárhatják árucikkeiket, oly közel van hozzánk, hogy az út számításba nem jöhet, nem úgy mint a londoni és párisi világtárlatok, a hol még számunkra külön hely nem is adatott és képviselve nem is voltunk.

A mily fontos azonban iparunk és kereskedelmünk emelkedése, ép oly fontoságu az, hogy műveltségi állapotunk is a kellő világtárlatban álljon a külföld előtt; és e világiállításon alkalmat nyújt a külföldnek, hogy bennünket saját területünkön felkeressen és viszonyaink iránt saját szemével tájékozassa magát.

A világiállításon azonban az élet minden ága szerepel s a művészet és tudomány is képviselve van. A cultura és az igények egymással karöltve járnak, és ha oly javakat mutatunk fel, melyek a már fokozódott igények kielégítésére vannak szána, úgy az itélet culturálapopotunkra is kedvezőbb leend.

No de egy kissé messze távozzunk el címünk-től, a mely nem akar más lenni, mint mult számunkban tett ígérletünk beváltása, és Barbaró Sarolta urnó érdemeinek kellő méltatása.

Ha csak egyszerűen a munkákat közöltük volna, melyek intézetéből felküldettek, elég lett volna arra, hogy közönségünk elismeréssel legyen ezen intézet iránt, — de annál biztosabban hisszük azt elérni, ha hozzá tesszük, hogy a lajstromban felhozott bár egynevéű tárgyak mind más és más nemű munkák; hogy a legegyszerűbb majdnem közönségesen ismert kézimunkák mind kiváló gond és ügyességet mutatnak fel, és hogy a kézi-munkák minden faja képviselve van fel egészen a legmagasabb igényeket kielégítőig, és úgy fogalmat adhatunk tisztelt olvasóinknak azon érdemről, melyet az intézet tulajdonosnője fáradhatlan szorgalma, kitünő tanítási képessége és azon ügyessége által, hogy a kis neveldekekben a nemes versenyt előmozdítja és folyton ébren tartja, — magának szerez.

Elismeréssel kell lennünk annál is inkább érdemei iránt, mert eme mutatóványai által nemesek önmagát, de városunkat és megyéinket is képviseli.

Sokan voltak megszemlélni m. héten az intézeti helyiségben kiállított tárgyakat és nem

valami magasabb érzelmeikkel ne távozott volna az intézet falai közül. Még csak azt jegyezzük meg, hogy e munkák igen rövid idő alatt, csaknem mohó sietséggel készültek.

Hogy azonban a jelen nem volt szakértők is némileg tájékozassák magokat, álljon itt a lajstrom, a melyet a munkák mellé felkellett az intézeti tulajdonosnőnek küldeni.

Hoffmann Ilona 9 éves II. osztályu, készített egy horgolt butorvédkendőt.

2) Egy horgolt párnaalj Szojtkovics Szidónia 9 éves II. osztályu. 3) Egy kanári madár mint lámpakalap Friedman Szidónia 9 éves II. oszt. 4) Egy lámpaalj kashmirből gyöngy-munkával és 5) egy tűtartó (sárkány), Maurer Józsa 12 éves II. oszt. 6) Egy horgolt otthonka fejkötővel Jankovits Etelka 9 éves III. oszt. 7) Egy horgolt asztalkendő pamutból, 8) egy pár gyermek-tudisz (posztó és gyöngyből) Mohacsék Ilona 11 éves III. oszt. 9) Egy hal mint tűtartó (posztóból) Petrovits Angelika 9 éves III. oszt. 10) Egy rák mint tolltörülő (posztóból) 11) egy horgolt védpárna (összetéve ibolyákból) Stojnov Malanietól 9 éves III. oszt. 12) Egy kötött lámpatálcá lámpakalappal Krishaber Flóráról, 13) egy varrott védkendő (csipkemunka), 14) egy tolltörülő (egerek), 15) egy horgolt asztalkendő Krishaber Róza 11 éves III. oszt. 16) Egy rózsaszín kötött kendő, 17) egy pár kötött harisnya, 18) egy megszín bársony tűpárna, 19) egy kosárfűző gulákkal Vojnits Irén 12 éves III. oszt. 20) Egy falkosár fűszült virágokkal, 21) egy óratartó (applikáció), 22) egy zsebkendő-tartó (applikáció) Bauer Róza 11 éves III. oszt. 23) Egy horgolt asztalkendő, 24) egy horgolt védkendő Schindelmann Laura 12 éves IV. oszt. 25) Egy himzett diványpárna, 26) egy gyönggyel himzett kékbársony tűtartó, 27) 5 horgolt védkendő (pamutból) Váli Irma 12 éves IV. oszt. 28) 3 horgolt gallér, 29) egy horgolt párnaalj, 30) egy horgolt papirkosár fűszült virágokkal, 31) egy hálózott otthonka fejkötővel Bíró Gizella 12 éves IV. oszt. 32) Egy horgolt otthonka fejkötővel, 33) egy pár horgolt gyermekcipő, 34) 2 horgolt gyermek-mellellező, 35) egy horgolt nyakkendő (csipkemunka), 36) egy himzett tálcá rózsákkal, 37) egy horgolt párnaalj Milodánovits Mariska 12 éves IV. oszt. 38) Egy himzett szivartárcsa, 39) egy tálcá borból gombokkal Milassin Ilona 13 éves IV. oszt. 40) Egy horgolt számló, 41) egy óratartó (fantasie munka) Lichtnecht Gizella 12 éves VI. oszt. 42) Egy hálózott védkendő horgolt applikációval, 43) 2 horgolt párnaalj, 44) egy himzett könyvjegyzék, 45) egy sűrűn kötött mintaszalag, 46) 3 horgolt reggeli fejkötő (Quipur munka) Bíró Ágnes 14 éves V. oszt. 47) Egy gyöngykosár, 48) egy arannyal himzett tálcá, 49) egy horgolt asztalkendő, 50) egy himzett lilabársony erszéy, 51) egy himzett piquét gyermek-táska, 52) egy hálózott védkendő kivárva, 53) egy horgolt mintaszalag Lux Adél

melyek a szerelem esküit epügy mint az atyai kötelemeket és örömeket képesek legyenek félre ismerni. — — —

Tebát 2 évvel leánya születése után követte a perui nő is ama néptömeget, mely Madrid kapujához tolongott, hogy egy bikaviadal látványában gyönyörködjen.

A véletlen úgy akarta, hogy azon emelvény közelébe jusson, melyen az udvarhoz tartozó urak ültek, s hogy ezek mindenikének arcát láthassa.

Legelő a király ült s mögötte a hölgyek és urak.

Az Inka leánya a meglepetés és öröm egy felkiáltását fojtotta el, a mint ő a király mögötti sorban Don Vivez drága öltözékben megpillantotta (felismerte.) De csakhamar a gond felhője vonult homloka és szemei fölé, mint azt a mellette ülő szép hölgy felé hajolni s vele — mosolyogva — beszédebe elegyedni látta.

Hogy híjják ezen urat? kérdé reszketeg hangon egy mellette álló férfutól.

Az Don Vivez, a ki győztesen tért vissza a hadseregtől Itáliából.

És ki azon hölgy mellette? A férfi, kitől a perui nő ezt kérdezte, me-reven tekintett rá, s azután felel:

Egy gazdag örökös, a kivel a szerencsés Vivez nyolc nap mulva egybe kel!

A perui nő nem kérdezett többet, hanem csakhamar eltávozott a circusból s Madridba visszatért. Utközben azon férfi vonásaira gondolt, a kitől kérdezősködött s visszaemlékezett hogy öt két hónap óta gyakran látja.

Annélkül hogy ezzel tovább törődne, ezer meg ezer bosszútervet gondolt ki, miközben lakására ért. De mennyire bámult, hogy amaz embert lakásának falához támaszkodva találta! Ezen ember magas termetű volt, s hosszu kö-

12 éves V. oszt. 54) Egy esengetyűhúzó fűszült virágokkal, 55) egy gyöngytálcá himzéssel 56) moll zsebkendő (áttört minta) 57) himzett reggeli cipő. 58) kötött ritka mintaszalag, 59) egy hálózott nyakkendő kivarrással, 60) 6 kötött csillag, 61) 12 horgolt csillag, 62) egy himzett asztalkendő cashmiron (applikáció), 63) 6 db fehér himzés, 64) kötött otthonka fejkötővel, 65) egy horgolt védkendő Barbaró Janka 13 éves V. oszt. 66) Egy moll nyakkendő (applikáció) 67) egy gallér csipkemunka, 68) nyakkendő (csipkemunka), 69) egy nyakkendő (guipur munka) Barbaró Sarolta intézettulajdonosnőtől.

Csonoplya 1873. január 3.

Tekintetes szerkesztő úr! A mult hó 27-én megtartott községlőjáró választást van szerencsém szives közététel végett beküldeni. — Tek. Strilich Mihály úr, járási szolgabíránk, a község házában nagyszámmal egybegyűlt választóknak élénk szavakban, s jellemzőleg magyar-német és dalmát nyelven, előadván az összejövetel okát, megnyitá a gyűlést d. e. 9 órakor, mely után a községi képviselőtestület egyszersmind ily alkalmakkor kandidáló bizottmány: vizvonulva előjáró jelöltekéket tüztött ki, kiknek névsorát szolgabíró úr közétéve, e következők választattak meg. Biróvá egyhangulag Gyurkovics Márton. Esküdtek (2 a magyar 2 a német és 2 a dalmát részről levén választandók) Purda Ferenc, Kubik Balázs, Kemmer Ádám, Müller Jakab Pasality Vrányó és Pality József. — Ezután következék a 2 pénztárnok választása. Községi pénztárnokká az eddigi Pality Rokús újonnan egyhangulag választott meg. Államadók pénztárnokává: Kopping Keresztély önkényes vizsalépése következtében ifj. Spreicer Vendel szintén egyhangulag; — végre pedig árva-gyámmá a köztisztvisletben álló Kopping Jakab, ki e tisztséget már több évek óta viseli, általános harsány éljenek s kalapemelés közt egyhangulag megválasztattott.

A választások befejeztetvén, lelkes szolgabíránk először az egybegyűltekhöz s azután a megválasztott előjárókhoz intézett rövid de találó alkalmi beszéddel s az ezt követő éljenek között — a gyűlést felozlatta.

Ha szívesen veendi tek. szerkesztő úr, akkor a községünkben felmerülő nevezetesebb mo-zanatokról annak idejében újból értesítenedem.*)

—Rg.—

Zombor 1873. január 7-én.

Tekintetes szerkesztő úr! Ígérte-met miszerint tudósításaimmal néha néha bekopogtatni bátor leszek, ime beváltani akarom. Nem mondhatom ugyan, hogy örömmel teszem ezt ez egyszer, midőn városi életünk esete-telésénél kénytelen leszek annak árnyol-

*) Nagyon is szívesen vesszük s nemesek tisztelt barátnak, hanem a közügyek iránt érdeklőket, hasonló közlemények beküldésére tisztelettel kérjük is.

TÁRCA.

Az Inka leánya.

(Folytatás.)

A perui hölgy az öreg holttestét száraz levelekből készített ágyra helyezte, azt meggyújtotta s azon füst oszlopban, mely barátjának lelkét magával az égbe vitte, egy véres fegyveres kezét vélt látni, mely Spanyolország felé volt irányozva.

Az éj bekövetkeztével egy hoszu fátyolba burkolta magát a hölgy, utra kelt Limába, elment az említett kertbe, megtalálta a fát, mely még mindig árnyéket vetett a forrásra, gyorsan felésta a földet, ámbár karjai gyengék voltak, s úgy találta a ládácskát, a mint az öreg előre megmondotta. Ki is nyitotta azt, hogy a tartalomról meggyőződjék s látta, hogy az öreg csakugyan igazat beszélt. . . .

A felnyitott ládácskából néhány esekélyebb értékű követ kivévén s a ládát újból biztos helyre rejtve, Don Vivez felől kezdett tudakozódni s csakhamar megtudta, hogy az néhány nap előtt elutazott Európába.

Másnap egy hajó Cadix felé tengerre szállván, ő az utazásidit 2 db gyémántal megfizette s 100 napi viszontagságos tengeri utazás után Spanyolország partjain szállott ki, honnan csakhamar utban volt Madrid felé egy kocsin, melyet 4 öszvér vont. A mint a szegény perui nő Madridba érkezett, azt hitte hogy el fog veszni a nagy néptömegekben, a mely őt körülhullámozta mint a tenger hajjai a hajót, melyen utazott. Miután pedig senkit sem ismert s őt nem ismerte senki, egy labirintban képzelte magát, a melyben félelemkiáltásaira csak szive viszhangja felelt. Egy pár napi pihenés után a perui nő, aki az Andesek közötti kunyhóban a spanyol nyelvet jó-

formán elsajátította, keresni kezdte Don Vivezt. Azt mondták neki, hogy Don Vivez nagy kegyben áll a királynál, a ki rá egyik igen fontos katonai állást bizott, a minek elfoglalására gyorsan Itáliába kellett menni.

E hír balszámkét hatott az Inka leányának szívére, a féltékenység rozszelleme megszünt őt kinozni s majdnem megbocsátotta kedvesének azt, hogy őt a hír és becsvágnak feláldozta, a mely a férfiakat oly könnyen elesabitja. Szegény nő! még nem tudja, hogy az európai harcok egyszerre hősök és hül-lenek szoktak lenni, könnyű szerelmet és hirnevet keresnek, s a kiesapongásokba és esatákba egyformán rohannak.

Elhatározta tehát, hogy Don Viveznek Madridba visszatérését be fogja várni és pedig két nemes és megható okból. Először is érezte, hogy gyermekét rövid időn világra fogja hozni, s szerelmének ezen záloga nem engedte, hogy újabb utazásra vállalkozzék. Továbbá kincsét is akarta kimélni, hogy azt Don Viveznek felajánlja, ha az dicsőséggel koszoruzva de talán szegényen fog ama távoli országból visszatérni. Ezen gondolatban szállott alá a polgárnők sorába, azok ruházatát és életmódját fogadta el, minden kiadásnál takarékoskodott, csak a legszükségesebbeket engedte meg magának s újból a keresztények Istenéhez imádkozott, a kit nem szünt meg kérni azért, hogy neki egy napon azon örömet adja, kedvesének karjaiba egy fiút s lábához fejedelmi kincseket tehetni.

Két év telt el ezen várakozásban. A perui nő ekközben egy kis leányt szült, a mely oly szép volt mint ő maga, — a legnagyobb dicséret, melyet mondani lehet — s ennek születése megkésztette a gyöngéd anyának az erényes feleségnek bizalmát; mert szegény nem hibette hogy vannak érekmény szívek,

penyegbe burkolva, mit szintugy mint kardját, bizonyos nemes méltosággal viselt.

Sennora mondá ő, saját érdekben beszélnem kell veled. Akarsz-e velem lakásodba föl-menni, vagy nincs annyi bizalmad hozzám, s inkább itt akarsz beszélni velem?

Mit mondhatnál Te nekem? hisz mi nem is ismerjük egymást!

Igaz, de — én úgy hiszem — mindketten ismerjük Don Vivezt, s keserű mosoly vonult el az idegen ajkain. Az előbbi név kiejtésénél a perui hölgy elsápadt, kinyitotta az ajtót s intett az ismeretlennek, hogy kövesse.

Beszéld el élettörténeted Sennora, kezdé a beszédet az idegen, a mint a szobába lépett. A perui hölgyet e kíváncsiság sértette, s nem felelt.

Tehát én fogom elbeszélni, folytatá az idegen gyöngéden, szavaim talán bizalmat ébresztenek benned irántam. . . . Te nem vagy spanyol, hanem az ujjvilágból jöttél. . . . Peruból. Két év óta vagy Madridban, s ezen nagy városban gyermekednek atyját keresed. . . .

A férfi szünetelt tartott, hogy annak hatá-sáról a mit mondott, meggyőződést szerezzen. Pillantása törként hatott a szerencsétlen anya szívébe, a ki fejét lehajtva halgatott.

E gyermek atyja, folytatá amaz, ma a circusbán volt. Ez Don Vivez, egy vitéz és kitüntetett férfi, a kinek ereiben csupán keresztény vér foly. Igaz?

Igaz, felelt a perui hölgy; ugy van.

Te legalább is oly féltékeny mint jó anya vagy s gyermekednek és saját magadnak nevében bosszút vagy egyezséget keresesz, az elsőt véresen, az utolsót teljesen.

Ugyvan . . . . ugy van!

Don Vivez pedig 8 nap alatt azon szép hölgygel fog házasságra lépni, a kit láttál.

Jalait felderíteni; és valóban jobban szerettem volna szép és nemes tettek dicsérete által még szebbekre buzdítani polgártársamat.

Társadalmi életünk sok tekintetben oly primitív állapotban van még, hogy megyénk némely mezővárosa már elsőbbséget vívott ki magának felettünk e tekintetben, de egy körülményt különösen ki kell emelnem és habár vádként hangzik is, ki kell mondanom, hogy a zombori lakosok magyar eleménél hiányzik a nemzeti érzelm. Allításom bebizonyítására szolgáljanak a következő adatok:

Mult évben néhány óra magyar színtársulat jött városunkba! de mennyire hiányzott a részvét ép a magyar elem részéről, mily nagy áldozatába került e társulatnak azon kísérlete, hogy a zombori magyarok támogatásába bizva, áldozatot nem kímélve, válogatott színarabok előadása által iparkodott a részvétlenséggel megküzdeni, kitűnik abból, hogy a társaság annyira el lett adósodva, hogy hitelezői miatt több hétig nem távozhatott városunkból.

Az idén, az az épen most szinte boldogítja városunkat egy társaság: nem magyar társaság ugyan, nem is színészekből áll, hanem úgy nevezett Künstlerok, vagy ha őszinték akarunk lenni: Gauklerok. Amde korántsem félek, hogy ezek veszteségen lesznek, mert mióta sátorfáikat nálunk felütötték, azóta minden productionál zsufozásig telt teremben vetik ügyes bukfenceiket. Városunk magyarjai korántsem fáradsanak el a Gauklerok és a Feuerfresserek csodás műteteit esodálni, megtapsolni és — fizetni.

És most sem a nemmagyar elem az, mely az említett bukfence előadásokat oly látogatottakká teszi, hanem majdnem kizárólag a magyar. És a multkori Productio alkalmával egy magyar úri ember előre sugta (?) szomszedjának a sorrendet, melyben a Saltomortaké következni fognak, jeleül, hogy már nem először élvezzi a „Komische quadrille“ kankanszerű figuráit.

Bocsánat, hogy levelem német szókkal van telve, de az említett Künstlerok német nyelven irt „Hirdetményei és Programjai“ sokkal jobb hatásúnak nálunk zombori magyaroknál, mintsem azoknak egyes műkifejezéseit magyarra fordítani hátkorkodnám.

Még egyet akarok megjegyezni, miszerint nem minden művészetet szokta városi közönségünk ily ecelatans módon pártolni, mert valahányszor valódi p. o. zongora — vagy hegedű-művész látogatta meg városunkat, mindannyiszor a terem vagy nagy részben vagy egészen — üres volt.

Soraimat azon óhajjal zárom be, vajha oly szellem szállná meg valahára városunk polgárait, hogy a folytonos meghasonlás által a közérdek ne szenvedne annyit, mint eddig minden tekintetben szenvedett.

Honfiumi üdvözlettel.

S.

E hölgy főrangú családból való s a férfi — úgy mondják — nagyon szerelmes bele.

A hölgy felkelt üléséből, kezeit ököre szoritotta, s ajkai reszkettek.

Igy beszéltek legalább az emberek — folytatá a férfi, — de azért tévedhetnek. Mindekelőtt tehát meggyőződést kell szerezned, nehogy ártatlant itélj el.

Nem hibás-e ő már azért is, hogy engem elhagyott s elfelejtett?

Csupán csak saját szemeid és füleidnek szabad hinned, hogy azon lelkiismeretfurdalásokat kikerüld, a melyek okvetetlenül be következnek, ha addig cselekszel, a mig saját szemeiddel nem látál és füleiddel nem hallottál. Hisz még a tettenkapott gonosztevőket is a bíró elé állítják, mielőtt őket megbüntetnék.

Tehát hozzá fogok menni; ő látni fog engem és én beszélhetek vele.

Ugy van. Ha ő téged megismer, karjaiba zár, házassági tervéről lemond: tanácslom, hogy boeass meg neki; de ha nem fog megismerni, ha elutasít . . . . .

Akkor kezimmal állok rajta bosszút!

Attól óvakodjál! A boszúnak, ha az még oly jogosult is volna, ne áldozd fel gyermeked életét. E gyermek léte parancsolja neked, hogy élj; mert ha te Don Vivezt oktalánul megsebesítenéd, azonnal elfognának szolgáló tettelesen bántalmaznának s a bíróság halálra ítélné. Ez e azon bosszú, mely a bűnöst éri? . . . . Ha elutasít, jer hozzám, s akkor majd tanakodunk a teendők felől. . . .

Hol foglak téged találni?

Mindenütt!

Szellem vagy te talán?

A te jó szellemed.

Mond meg tehát nekem, hogy hol lakik Don Vivez, s azt hogy mit tegyek, ha őt lát-

Baja, 1873. jan. 7.

Miről irjak? Arról a mi volt, vagy arról a mi lesz? Városunk multjának leplet nem igen szeretem szelöztetni, mert az bizony sok szomorú dolgot takar jövőjének képét pedig bámulni egyáltalán nincs okom. Ismert arc, közönséges jelenség, mely az ember, vagy helyesebben szólva a prosai levelöz kedélyére mi mélyebb benyomást sem gyakorol. Miről irjak tehát? tán a jelenről, ezen nagy semmiről, melyből a legmerészebb képzélet is alig teremthet valamit? vagy talán a társasági körök alakatlan chaosáról, mely ősi bűnként nehezedik le reánk? vagy talán épen a nagy rivalgással közlő farsangról, mely miként a füst üresen enyészik el, hagyván maga után több ruhafoszlányt és még több kifizetetlen számlát. Bizony — bizony én a farsangot legalább nálunk a családapák legnagyobb átkának tartom s ha állításomat kellőleg be akarnám igazolni: úgy tollamat epébe kellene mártogatnom, mert szigorú megrovás nélkül arról beszélnem nem lehetne. Az a római fényűzés, az a haszon-talan versenyés, meg az a hiú tündöklési vágy: mind olyan betegség, mely bizonyos halált von maga után!

De ki beszélne az új év elején halálról, mely bennünket oly sok édes reménnyel kecsesget.

Beszélnék tehát valamit a reményről.

Bizonyos színtársulatnak az a szerenesetlen gondolata támadt, hogy a távol Nyitrából városunkba jöven: színelőadásainak sorát most nyitja meg. Az a színtársulat derek Nyitra városától 8000ft segélyt kapott, mert, mint mondják, megérdemelte, és nálunk bizonyára — megbukik. Mondhatom: szép remény! Hja a színészeknek itt ilyen a sorsa! Beszélék, hogy ezen színtársulat számára bizonyos bukkott poéta: „Tarisznya és koldusbot“ ezim alatt új tragoediát ír, mely a társulat búcsúelőadása alkalmával lesz először színre hozandó. A darab ezime szerenesésen van választva, s tekiutve, hogy a darab történeti tényeket fog tartalmazni: a szerenesetlen színészek az életükből merített tragoediát bizonyára jól fogják játszani a hallgató falaknak.

No de hiszen van nálunk más közérdekű dolog is, melyről pár szóval megemlékezni nem fog ártani. Ott van pl. a Sugovicza szabályozás! Ez a jövő tavaszszal bizonyára kezdetét veendi, ha t. illik bizonyos közbejött akadályok miatt el nem halasztatik.

Baja város még ezen hónapban kétségkívül külön törvényhatósággal fog felruházattni, ha t. i. a ministerium, meg az országgyűlés mást nem gondol, Azután Baja lehet is királyi város, hisz alig van pár forint adóssága! Mert hát egy millió, az még nem két millió vagyis lehetne a mi városunknak még több adóssága s hogy minél több, az bizonyára e jó gazdálkodásnak tulajdonítható.

ni s vele beszélni akarok. Ma este zörgetni fogok lakásod ajtaján, akkorra légy készen.

A mint az éj bekövetkezett, az idegen férfi kétszer megkopogtatta a perui nő ajtaját kardmarkolatának gömbjával. ki azonnal gyermeke bölesőjéhez sietett, azt gyöngéden megöskolta s azután lesietett az utcára.

Hozd magaddal gyermeked, — mondá a férfi, hogy atyja megöskolhassa.

Az Inka leánya lehozta alvó gyermekét s azután mindketten hallgatva eltávoztak. Egy félóra mulva, — a mint ok a piszkos utcák tömkelegébe jutottak, csodálkozását fejezte ki a nő, hogy a pompakedvelő, előkelő Don Vivez ily utálatos és távoli városrészben lakik. Vond össze jobban köpenyedet, felelé a férfi, célnál vagyunk miközben egy szegényes ház ajtaját felnyitotta.

Itt lakik Don Vivez?

Nem.

Hát kiesoda?

Én.

Te? kérdé a nő, s egy lépést hátrált.

Lépj be!

De. . . . .

Nem akarod Don Vivezt látni?

Akarom.

Jól van tehát. . . . Mit bánt téged a helyiség, bárhol is találod őt! Don Vivez jön hozzám, nem én megyek hozzá!

A perui nő a házba lépett, mert valami titkos sejtalem készte őt e férfunak vakon engedelmessé, kinek parancsoló s mégis szelid hangja semminemű ellenmondást nem látszott tűrni.

Az alacson szobában, a melybe lépett, borzadva tekintett körül a nő. A falak puszták, elhanyagoltak és piszkosok voltak.

S benne egy szenes serpenyön s egy tört-lábu lánán kívül semmi egyéb házi eszközt

Hanem hát a baja-szabadkai vasút kiépítése kétségtelen. Huszonöt vagy harmincesztendő: egy város életében semmi! Azután, ha nem éljük meg azon vasút kiépítését mi, hát majd megélik unokáink, és ez tökéletesen mindegy! Különb Szabadka Baja szomszed-ságában fekszenek és nem annyira mint pl. Páris, habár Párisba télen hamarabb is juthatni el mint Szabadkára.

De talán elég lesz már ez ilyen reményből is, mert bizony-bizony a remény s különösen a miénk, nagyon sovány eledel. Más alkalommal, ha ugyan engedelmet kapok reá, emberszeretőbb leszek s nem fogom ily ürességgel táplálni a t. szerkesztőséget. —*)

r. l.

Színészet.

Szerda január 1. Először „Nagy allegoria“ két képletben. Sikerültnek mondhatnók, ha a „nagy“ jelző alkalmazva nem lett volna, és ha sikerült nagy vagy legalább nagyobb allegóriákat nem látott volna közönségünk. Az allegoria alatt Kölesey „Hymnus“-át éneklé az összes személyzet. ha t. i. az összes személyzetnek kedve lett volna a színpadra menni, azonban úgy látszik, hogy eskák a koristáknak jutott ez a szerenese és azért sikerült az olyannyira. Ezeket követte „Dobó Katica“ tört. színmű 3 felv. irta Tóth Kálmán. A darab és a „nagy allegoria“ szép számú közönséget vonzott be színházba. Az előadás meglehetősen sikerült: különösen Horváth a jelentéktelen Sebestyénből egy folyton játszó, önálló alakot teremtett és a közönséget folytonos jókedvben tartá. Az első felvonásra ígert „nagy fegyvertáncot“ azonban a közönség még az előadás végével is várta.

Csőtörtök jan. 2. „A társaságból“ színmű 4 felv. irta Bauernfeld, ford. Szerdahelyi. Eltekintve Beresényinek (Lübbenau hereg) mindig szabatos és művészi játékától, a többi szereplők sem hagytak kívánni valót hátra; így nem, különösen Beresényiné (Verner M.). Nagy Julia (Flóra), Földényi stb. és így ez előadás a legjobbban sorában említhető.

Szombat jan. 4. Nikó Lina jutalomjátékául „Maresa, az ezred leánya“. A közönség igyekezett ezen színésznőjét, a kit már a mult évben megkedvelt, és ez évben is irántai rokonszennvel tekinteni, telt házzal mutatta elismerését, igyekezete és a közönség iránti figyelme miatt. A darab előadása sikerültnek — mondható.

Vasárnap jan. 5. „A bányarém“, záradékul: az aranyeső, melyet nem igen láttunk — a fényes világitástól.

Hétfő jan. 6. „Peleskei notárins“. A mint látja a t. olvasó e héten a népszínművekből ugyan kijutott. Horváth elemében volt.

* T. munkatársunk megboesít, ha tulzott szerénységéből mondott szavaira azt jegyezzük meg, hogy máskor is, és minél gyakrabban szereneséssel leg-alább hasonlókkal. Szerk.

nem lehetett látni. Egyik szegletben közel az ablakhoz, mely a szél és vihar ellen akadályt épen nem képezett, némi szalma volt a földön egy rozsz köpönyeggel leterítve. Ezen köpönyegen azonban bámulva pillantotta meg a nő egy andalusiai kalandorhölgy gazdag jelmezruháját.

Don Vivez sarkantyuit hallom pengeni, mondá a férfi. Úlj oda a szalmára, takard el arcodat s ne mozdulj addig, még én jelt nem adok e szóval: föl!

A perui nő gyermekét keblére szoritotta s engedelmessékedett.

Figyelj minden szóra a mit beszélünk, s uralkodjál magadon!

Don Vivez nevetve lépett be, köpönyegét egyik karjára vette, mi által elegans öltözéket egészen előtűnt, mely becses alakját s fiatalágát egészen kiemelte

De Péblo! mondá ő, még sem akarsz innen kiköltözni? Majd oly nagy a távolság tőlem idáig, mint Peruig.

E jól ismert hangra viharosan kezdett emelkedni a perui nőnek keble s majdnem felugrott ülhelyéről, ha csak az ismeretlennek egy pillantása — kit ezentul Péblo néven fogunk ismerni — őt vissza nem tartja. Most ő e férfit, a ki eddig vezetője volt, rögtön egészen saját szerüleg átalakulni látta; tartása egészen elvesztette azon büszkeséget, melyet eddig mutatott; alakja össze esett, különben sötét és büszke arca barátságosan mosolygóvá majdnem butává lett s pillantásai félenken és ijedten tekintettek körül.

Ah kegyelmes ur, felelt ő alázatos hangon, sok pénz kell ahhoz, hogy az ember mint ti az Aliala kapunál lakhassék,

(Folytatása következik.)

Kedd jan. 7. „Dunanan apó és fia utazása.“ operette, oly sikerrel, melyet az operettek ez jében rendszeren mutattak.

Szerda jan. 8. „A csapodár“ irta Sardou Victor, ford. Bereik Árpád és Fésüs György. A költőiség, kaland stb, után vágyó, és a költelesség utjáról letérni óhajtó, az első próba nehézségeivel folyton küzdő, e mellett ügyetlen és majdnem ostoba férjet — Champignacost Földényi ennek féltékeny, sokképen gyenge, de férjét szerető nejt Constanceet — Nagy Julia, az egész darab alkotóját, ki ter-vel, számít és végrehajt, — Camillát — Beresényiné, mig a túl feltékény Riverolt Csabi és a tulnaiv Fridolint Ajtai igen hiven személyesíték és a közönségnek igen jó estét szereztek. Kár hogy deficitet csinált.

Csőtörtök jan. 9. Földényi Béla jutalmául: „Az elátkozott herceg“ bohózosat vig-játék 3 felv. Közönségünk a csőtörtöki bérlet-szűnethez nincs ugyan hozzászóka, de mégis igen szép közönség volt ez este a színházban, jeleül hogy e fiatal törekvő színész tehetségét ismeri, azt méltányolni tudja és a tovább haladásra serkenteni köteletségének ismeri. Hogy Földényinek a comicum terén igen szép tehetségei vannak, azt néhány szerepben bemutatta, de még sok tanulni valója van, hogy művész legyen, különösen gondot fordítson taglejtéseire, melyek mindig ugyan-azok. A címszerepben Földényi igen kitűnően személyesíté Józsefet, a darab sikerét a többi szereplők helyes játéka még inkább elősegíté, csak Beresényinét akarjuk egyre jóakarólag figyelmeztetni, miszerint elismeréssel vagyunk azon kiváló fogalma iránt, hogy szerepét igen jól betanulja, de azt sokszor érezteti is a közönséggel, a midőn oly gyorsan beszél, hogy a hallgatónak nagyon feszült figyelemmel kell lennie, hogy minden szavát folyton követhesse.

Felnöttek oktatása Szabadkán.

Közművelődési ügyeinknek alig van nagyobb gunyja, mint azon szomorú körülmény, miszerint nálunk két éven át a felnöttek tanítása terén csak a kezdettményezés első stádiumáig is alig haladhattak azok, kik e célra munkásságukat készséggel fölajánlák.

Hirdették a tanítást szószékről, falragaszok dobszóval; a lapokban, egyleti helyiségekben. . . . szóval minden lehető módon; s az eredmény? . . . az lett, miszerint eleint megjelent ugyan néhány; később azok is elmaradoztak; s a jótékony intézményt a legvastagabb közöny beszintette.

Bizony pedig a leghizelgőbb jóakarok sem foghatják ránk, hogy nem volna elég tanulni valónk, hogy városunk felnött lakoságának legalább nyole tizedrésze nem sürgetőleg igényelné a kormány e nembeli szentecélú gondoskodását.

Az oktatásügyi magy. kir. miniszter gondoskodása folytán ismét történik intézkedés a felnöttek oktatása céljából. És pedig a szombat és vasárnapokat kivéve naponként tartanak ingyen előadások a gymnasium épületében, esti fél 6 órá-tól hétig a következő beosztással:

Hétfőn magyar irálytan, polgari ügyiratok szerkesztése stb. Előadó Farkas Antal — Történelem. Előadó Balás Imre.

Kedden számtan. Tanítja Pap József. — Természettan és vegytan. Tanító Héjja Endre. Szerdán gazdaszattan. Előadó Sziger József. — Számtan. Tanítja Pap József.

Csőtörtökön gazdaszattan. Előadja Szieger. Történelem. Balás Imre.

Péntéken magyar. Előadó Farkas A. Természettan. Előadó Héjja E.

Megjegyezzük imitt, hogy az előadásoknál a tárgy megválasztása valamint a kezelési módszer a hallgatókhoz fog alkalmaztatni; s hogy ez előadások a jövő hétfőn, vagyis január 13-án fognak kezdődni: miért is a rendszeresen résztvenni kívánók sziveskedjenek e végből Héjja Endre gymn. igazgatónál az intézet hivatalos helyiségében jelentkezni. —

Azon tudatban élünk, hogy mindenki belátja a tanulás hasznát; s ebből kifolyólag nem mulasztja el fölhasználni a kedvező alkalmat, miszerint ismereteinek körét gyarapítsa. Hathatósan fölhevünk tehát mindenkit a tömeges részvételre, bebizonyítandván; hogy a jó és hasznos iránt fogékonyással bírnak.

KÜLÖNFÉLÉK.

* A szabadkai helyőrség katonái eddig a járdákon csak sétáltatták — lovaikat, ujjab időben azonban már ügetve sőt vágatva kezdik magukat produkálni a gyalogjárók, főleg

pedig a hölgyek nagy gyönyörűségére. Kíváncsiak vagyunk, ha valjon lesz-e ezen a bajon segítve: vagy pedig egy kis egészséges „Belagerungszustand-dá” fogja magát kinőni?

* **Szieger Dani** ur helybeli fűszerkereskedésében egy kereskedő gyakornok kedvező feltételek mellett kivételik.

* **Ismételt paraszt** kaptunk afféle, hogy a szabadkai m. kir. adóhivatalnál esküvés német szövegű váló-blauquette-ok kaphatók, mi a forgalomra éppen nem előnyös. Vigasztalják magukat az illetők azzal, hogy „Magyarország szép ország;... ahol sokféle nyelven beszélnek, még magyarul is; Hermann nyelvén pedig széltében.”

* **F. hó 6-án**, a görögkeleti vallásnak karácsonyján, az új alkalmakkor szokásos lövöldözésnek ismét egy áldozata lett Zomborban, ugyanis egy szerb sultán, egy másik mögött állva ép akkor süttette el revolverjét, midőn az előtte álló visszafordult; minék az lett a következménye, hogy társát keresztül lötte, aki azonnal szörnyet halt. Szabadkán is szokásban van az ily mulatózás, de hogy annak megszüntetéséről is gondoskodni valaki, nem igen hallottuk.

* **Az Újvidéken megjelenő „Bácskaeri Bote”** idei január 5-iki 3-ik számában az ott felállítandó államgymnasiumot illetőleg következő értelemben nyilatkozik: Tény már, hogy Újvidéken magyar tannyelvű államgymnasium fog állítani. O Felső az oktatásügyi miniszternek erre vonatkozó előterjesztését már helybenhagyni méltóztatott, minék folytán még ez év folytán a 4 alsó osztály életbe fog lépni. Az intézet az országos tanuim. alapból fog fenntartani. Mi. O felsőnek ezen egyszerű újví ajándékát ösztönte hálaalköszönettel üdvözöljük, mint a mely reményt ad, hogy alsó-Bácska lakossága a kinálkozó alkalmat, gyermekeit magasabb iskolai képzettségben is részesítheti. szorgalmasan fel fogja használni. — Azon nagy horderónél fogva, melylyel egy főgymnasium felállítása, főleg Újvidékre, de általában az egész alsó-Bácskára nézve bir: fenntartjuk magunknak, e tárgyra még visszatérni. — (Mi is. Szerk.)

* **Jegyzet a Peleskei eladásáról** szóló szini jelentéshez! Hogy közönség ily szép számmal volt, míg az előbbeni, szintén ünnepi napon, csak félszázalékos jelenetek meg, azt a darabon kívül annak főszereplője Hováthnak tulajdonítjuk, kit a telen át — nem tudjuk miért — nem igen láthattunk nagyobb szerepeiben.

— **Meghívás.** Alulirt a szabadkai I. nőegylet t. c. tagjait f. é. január hó 19-ik napján d. u. 3 órákor Pest város-hoz címzett szálloda kistermében tartandó közgyűlésre megjelenni tiszteletteljesen kéri. Egyúttal tudatja a t. c. tagokkal miszerint a meghívók és a m. évről szóló névkönyv, a melyben a pántári számadások is kimutatva vannak, mindenkinek névszerint megküldetett, és ha a kihordó netán tévedésből valakinek nem vitt volna, kéri az illetőt alulirothoz fordulni. Szabadka, 1873. jan. 7. Vojnics Szemző Józsa.

— **A szabadkai I. nőegyletnek** m. 1872 évi Augusztus hó 31-én tartott hangversenyén rendezett sorsjátékból visszamaradt és hírlapilag is közölt határidőig el nem vitt tárgyakra nézve újból sorsjáték rendeztetik, a húzás a nőegyletnek f. hó 19-én d. u. 3 órákor tartandó közgyűlése végeztével a gyűlési-teremben leendő. Sorsjegyek kaphatók az elnöknél Vojnics Szemző Józsinál. Hogy a sorsjáték kiterjedtebb lehessen és több nyertárgy legyen, a visszamaradt tárgyakhoz többet ajándékoztak még: Antunovits-Kovács Julia, Pareseties Majoros Klára és Vojnics Szemző Józsa. Az 1-ső kihúzott szám nyeresége leendő egy rokokó medaillone; a 2-iké 6-személyre thea service; 3-iké szivartáska, 4-iké olaj festékű féle tájkép; 5-iké porcellánál; 6-iké petroleum lámpa; 7-iké 2 drb üveggyertya tartó; 8-iké üvegpohár; 9-iké himzett asztal kendő pererei; 10-iké szappany és ilatszerek egy nemzeti szállaggal átvont dobozban; 11-iké ugyanaz a doboz tetején egy női arczképpel; 12-iké 3 gyömbörcstányór kék cifrázattal; 13-iké ugyanaz zöld cifrázattal; 13-iké 6 drb zsebkendő; 15-iké egy porcellán tyúk; 16-iké fogvájótartó porcellánból vadász fuval; 17-iké gyufa tartó napernyős nővel; 18-iké 3 tányér lilaszín cifrázattal; 19-iké

egy lilaszín broche; 20-iké 2 drb fekete kávéscésze.

* **Színházunk** művezetésében rövid időn változás — némelyek attól félnek, hogy változás — fog beállni, amennyiben a mostani művezető Beresényi B. úr valószínűleg a jövő hó közepén Pestre, a nemzeti színházhoz fog távozni, mint odaszereződött tag. Mi Beresényi urban szintén egy kitűnő képzettségű jó színeszt s buzgó művezetőt tanultunk ismerni, kinék az eddig nyújtott elvezetést köszönetet is mondunk: — de azért se ő se pedig más ne vegye tőlünk rossz néven, ha a további művezetést még az eddeginél is jobbnak, olyan-nak ohajtjuk, hogy a társulatban meglévő erők nagyobb aránylagosságban használtassanak fel.

— **Hymen.** Szintársulatunk Kózikusa az örökvidor Ajtai Károly, jövő kedden január 14-én vezeti oltárhoz szívének választottját, városunk egyik kedves kis leányát, Vinkler Terka kisasszonyt. Ugyanazon nap estéjén adatik „Megházasodtam” című vigjáték, melynek egyik főalakját ő fogja személyesíteni, míg a felvonásokban városunk legfiatalabb menyecskeje Ajtainé — fogja magát a t. közönségnek énekével bemutatni. Minthogy pedig a házasságot rendszeren költség előzi meg de még több követi, nem hisszük, hogy közönségünk e kedvencit a házasságot terheinek könnyebb viselhetésében — tömeges megjelenése által segíteni: köteleességének ne tartaná!

× **Gymnasiumunk „önképzőkör”-ének** táncmulatsággal összekötött hangversenye, mint már mult számunkban is jelzők, e hét szombatján, vagyis január 11-én lesz, a „Pest” szálloda nagy terében.

M ü s o r :

1. Nyitány „Tell Vilmos” dalműből. Nyole kézre, előadják Lénárd Sarolta, Szép Blanka urhölgyek, Mukits Dániel és Oblath Bódog urak.
2. Dal. „Rigoletto” dalműből. zongora és gordonka kísérettel előadják: Giefing Lina urhölgy, Barbaró Lénárd és Ruth A. urak.
3. Változatok” hegedűre és zongorára C. Berietől, előadják Schindelmann Sándor és Reisner Gyula urak.
4. Szavalat, előadja Wencel Mór ur.

5. Nyitány Wagner Rikhárd „Tannhäuser” c. dalművéből, négy kézre, előadják Szép Blanka urhölgy és Barbaró Lénárd ur.

II.

1. „Wanderer.” Dal Schubertől, két zongorára, és gordonkára rendezi Barbaró Lénárd és Ruth Agost urak.

2. „Magyar dal” éneklő Barbaró Janka urhölgy.

3. „Nagy ábránd Schubert dala” előtti Cerny Károlytól, zongorán és harmoniumon előadják Oblath Bódog és Mukits Dániel urak.

4. „Asra” dal Rubinsztintól, éneklő Tipka Antal tanár ur.

Szavalat, előadja Törley Gyula ur.

6. „Rákocsy-induló” Liszt Ferentől, nyole kézre előadják Lénárd Sarolta, Szép Blanka urhölgyek, Mukits D. és Oblath B. urak.

— **A bajai gymnasium önképző köre** Zichy Viktor gróftól, mint e tanintézet egykori tanulójától, 100 ft ajándékot kapott.

A szabadkai kereskedelmi és iparbank első havi forgalom kimutatása 1872 december 31.

Pénztár.	
Bevétel	155,915.47
Kiadás	145,367.66
Készpénz maradvány december 31.	10,547.81
Betételek.	
Könyvecskére	37,793.—
Folyószámlára	20,600.—
Osszesen	58,393.—
Visszafizetve folyó számlára	17,800.—
Állag december 31-kén	40,593.—
Váltóleszámitolás.	
Leszámitoltatott	74,566.70
Visszafizettetett	2,000.—
Állag december 31-kén	72,566.70
Előlegezés.	
Kiadott előlegek	4,000.—
Visszafizettetett	22.—
Állag december 31-kén	3,978.—
Befolyt kamatok.	
Váltókra	1,837.63
Előlegekre	110.27
Folyó számlára	513.68
	2,461.58
December havi összes forgalom	307,599.
	54 kr.
Paukovich Andor felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.	

H I R D É T E S E K.

Van szerencsém a t. c. közönséget értesíteni, miszerint helyben

Szállítmányi, bizományi, behajtási és ügynökségi üzletet

nyitottam.

Üzletem a tárgyak hosszú sorozatát foglalja magában, s ezért bátorkodom a t. c. közönség becses figyelmét egyelőre az alábbiakra felhívni:

Képviselet és ügynökségek:

Képviselet: a brüni fonó és szövő gyárnak; — több első rangu bel- és külföldi gyapju és divatárugyárnak; — az 1-ső oszt. selyem-áru gyárnak; — a 1-ső bécsi pamut és vászonruha gyárnak; — a magyar kir. paszom. áruk gyárnak; — az aeth. olaj s szeszgyárnak Budán; — az első ausztr. és magy. kir. kizárólagosan szabadalmazott gőzpor gyárnak Ó-Budán.

Ügynöksége: a pesti részlet és jövedelmi bank commandité társaságnak. (Nyitrai és társa); — az első magyar papirgyárnak; — termények, gabonaneműek és zsákok vevésének eladásának.

Végre közvetítése mindenféle háztelkek vevésének és eladásának. — Szállítmányok a bel- és külföld minden irányába eszközöltetnek.

Nagyobb kereskedő házakban több év folyama alatt szerzett jártasság és szakismeret párosulva szigoru pontossággal és igazságszeretettel továbbá a rendelkezésemre álló üzleti tőke által, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a bennem helyezett bizalomnak és igényeknek minden tekintetben megfelelni képes leszek. — A t. c. közönség becses megrendeléseit kérve, maradtam

alázatos szolgálja

Klein M. H.

106 1

➔ Raktárhelyiség: Posta utca König-féle házban. ➔

Pályázat.

A szabadkai takarékpénztár és népbanknál a segédtiszi állomás, melylyel évi o. é. 600 frtnyi fizetés összekötte van, üresedésbe jövén, ezen állomás betöltése végett 1873-ik évi január hó 15-ig pályázat hirdettetik. A pályázóknak a könyvvezetésbeni ismereteiket, s a helybeli nyelvekbeni jártasságukat tanusítaniok kell. A folyamodványok az igazgatóságnál benyújtandók.

Az igazgatóság.

105 2

A szabadkai kereskedelmi és iparbank

T. CZ. RÉSZVÉNYESEI

ezennel felkéretnek: a 4. és 5. részvényrészletet, az az 20 forintot részvényenkint jövő év január 31-ig az intézet pénztáránál befizetni.

Szabadka, 1872. december 7-ke.

Az igazgatóság.

102 4